

BULETIN INFORMATIV

Cuprins

Standarde riguroase: Patru candidați pentru funcția de judecător CSJ respinși irevocabil

Încă doi candidați la funcția de membru CSM nu au promovat evaluarea reluată

Noi promovări și audieri ale candidaților la funcția de membru în Colegiul pentru selecția și evaluarea procurorilor al CSP

Cererea judecătorului Paniș de emiteră a decretului de numire în funcție, respinsă de instanță

Legislația penală și contravențională a fost îmbunătățită. Care sunt principalele modificări?

PE SCURT

STANDARDE RIGUROASE: PATRU CANDIDAȚI PENTRU FUNCȚIA DE JUDECĂTOR CSJ RESPINȘI IREVOCABIL

Curtea Supremă de Justiție (CSJ) a respins recent patru contestații depuse de unii candidați pentru funcția de judecător CSJ, confirmând astfel rapoartele Comisiei de Vetting și votul membrilor Consiliului Superior al Magistraturii (CSM).

La 16 august 2024, CSJ a respins [contestația judecătoarei Irina Iacub](#). În cadrul evaluării, Comisia de Vetting a [identificat](#) transferuri bancare din surse neclare, aspecte de integritate etică legate de fostul soț și avere inexplicabilă pentru fiecare an din perioada 2011 – 2022. Maria Giuliana Civinini, membra internațională a Comisiei de Vetting, a avut o opinie separată cu privire la raportul judecătoarei. Ea a invocat că evaluarea financiară a acesteia nu ar fi fost realizată în mod corect, or cheltuielile gospodăriei candidatei ar fi trebuit calculate la nivelul minimului de subzistență sau al pragului de sărăcie, având în vedere veniturile reale, și nu pe baza unei medii statistice utilizate de către Comisie. Civinini a mai subliniat că apartamentul achiziționat de candidată nu reprezintă o avere nejustificată, fiind acoperit cu ajutor financiar din partea familiei.

Tot la 16 august, CSJ a respins apelul [avocatei Rodica Chirtoacă](#). Raportul Comisiei de Vetting a stabilit o avere inexplicabilă pentru mai mulți ani și surse neclare de rambursare a unui credit ipotecar, dar și declarațiile cu privire la unele economii în numerar. În cazul avocatei Chirtoacă, raportul Comisiei a fost aprobat cu un vot unanim.

La 19 august 2024, CSJ a [respins contestația lui Mihail Lvovschi](#), candidat pentru funcția de judecător la CSJ, care nu a trecut evaluarea externă. [Evaluarea lui Lvovschi](#) a inclus dubii legate de implicarea sa în înstrăinarea bunurilor statului și cheltuieli inexplicabil de mari în perioada 2008-2014. Tot la 19 august, CSJ a respins, de asemenea, și [contestația avocatului Alexandru Rotari](#). CSM acceptase anterior [raportul Comisiei de Vetting](#). În cadrul evaluării avocatului Rotari, Comisia a identificat probleme de integritate financiară legate de veniturile părinților săi și de existența unei averi nejustificate.

În prezent, instanța supremă rămâne cu cel puțin patru funcții vacante pentru judecători de carieră și opt – pentru non-judecători. De la începutul procesului de vetting, au fost numiți doar cinci judecători CSJ

SUSȚINE CRJM

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01

+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

Majoritatea posturilor de judecător CSJ rămân vacante, după ce CSJ a respins irevocabil alte patru contestații.

din totalul de 18 funcții vacante. În luna iulie 2024, CSM a anunțat un concurs repetat pentru funcția de judecător CSJ.

Potrivit legii, hotărârile motivate în cazul contestațiilor respinse ar urma să fie publicate în cel mult 45 de zile lucrătoare, la moment fiind publice doar dispozitivul hotărârilor. Între timp, audierile la care au fost examinate contestațiile CSJ pentru toți cei patru candidați au fost publice și sunt [disponibile online](#).

ÎNCĂ DOI CANDIDAȚI LA FUNCȚIA DE MEMBRU CSM NU AU PROMOVAT EVALUAREA RELUATĂ

La [8 august 2024](#), Comisia Pre-Vetting (Comisia) a anunțat că a finalizat evaluarea reluată în privința judecătoarei Veronica Cupcea, candidată pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) și în Colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor, din rândul candidaților judecători. Iar la [12 august 2024](#), Comisia a finalizat și evaluarea reluată în privința judecătorului Vladislav Holban, candidat pentru funcția de membru în CSM.

După emiterea deciziilor Curții Supreme de Justiție din 1 august 2023, a fost dispusă [reevaluarea](#) judecătoarei Veronica Cupcea și [reevaluarea](#) judecătorului Vladislav Holban. Ulterior, la 14 martie 2024, candidata Veronica Cupcea a fost [audiată](#) în ședință publică în cadrul evaluării reluate (mai multe detalii în [Buletinul Informativ CRJM nr. 67](#)). Judecătorul Vladislav Holban nu a solicitat desfășurarea audierii în ședință publică și a refuzat publicarea deciziei Comisiei.

Ca urmare a evaluării repetate, Comisia a constatat dubii serioase în privința candidaților, aceștia neîndeplinind criteriile de integritate financiară și etică. Astfel, judecătoarea [Veronica Cupcea](#), dar și judecătorul Vladislav Holban, nu au promovat evaluarea reluată. Deciziile de nepromovare au fost transmise atât candidaților, cât și instituțiilor responsabile de concurs.

NOI PROMOVĂRI ȘI AUDIERI ALE CANDIDAȚILOR LA FUNCȚIA DE MEMBRU ÎN COLEGIUL PENTRU SELECȚIA ȘI EVALUAREA PROCURORILOR AL CSP

În luna august 2024, Comisia de evaluare a procurorilor (Comisia) a finalizat evaluarea a doi candidați pentru funcția de membru al Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor din cadrul Consiliului Superior al Procurorilor (CSP). Comisia a constatat că [Natalia Andronic](#), procuror în Procuratura de circumscripție Chișinău, și [Marcel Dimitraș](#), procuror-șef al Secției judiciar-penale a Procuraturii Generale, corespund criteriilor de integritate etică și financiară (mai multe despre audierile candidaților în [Buletinul Informativ CRJM nr. 69](#)).

De asemenea, la 23 august 2024, a avut loc [audierea avocatului Sergiu Beșliu](#), candidat la funcția de membru al Colegiului pentru selecția și evaluarea

Deciziile Comisiei Pre-Vetting pot fi contestate de către candidatul evaluat în termen de cinci zile de la data recepționării deciziei motivate.

Noua audiere a ridicat întrebări cu privire la integritatea etică și financiară a candidatului, axându-se pe achiziționarea unui automobil la preț redus, amânarea plății fără dobândă, nedeclararea unor bunuri și datorii, precum și gestionarea unor contracte de asistență juridică și înstrăinare de bunuri.

procurorilor din cadrul CSP. Comisia și-a exprimat dubiile cu privire la integritatea etică și financiară a acestuia, ridicând patru aspecte principale. Primul aspect a vizat achiziționarea în 2017 a unui automobil la un preț redus față de cel prevăzut în antecontractul de vânzare-cumpărare, încheiat cu o companie, și amânarea achitării sumei pentru o perioadă de 5 ani, fără achitarea unei dobânzi. Întrebările Comisiei vizau și o clauză a antecontractului care prevedea un termen limită pentru încheierea contractului definitiv, fiind prevăzută o penalitate de 1% din prețul automobilului pentru fiecare zi de întârziere, suma ajungând la 220 EUR pe zi. Comisia a mai cerut explicații și cu privire la decizia candidatului de a evita să solicite aceste penalități, deși avea dreptul de a o face. Candidatul a explicat că prețul redus a fost determinat de anumite defecte tehnice ale mașinii, iar amânarea plății, formalizată printr-o anexă la contract, s-a datorat relației de prietenie cu directorul companiei. Candidatul a renunțat să solicite penalitățile din antecontract, iar când a avut nevoie de o amânare a plății, compania i-a acordat aceeași favoare, într-un acord avantajos pentru ambele părți.

Al doilea aspect identificat de Comisie a fost lipsa declarării datoriilor legate de achiziționarea automobilului în declarațiile de avere pentru anii 2021 și 2022. La fel, candidatul nu a declarat un împrumut de 2 000 EUR oferit fostei sale soții în 2019. În cadrul audierii, avocatul a explicat că aceste omisiuni au fost neintenționate și au rezultat din lipsa sa de experiență în completarea declarațiilor. În ceea ce privește împrumutul, acesta a afirmat că banii au fost de fapt oferiți de către părinții săi, prin intermediul său.

Un alt aspect față de care Comisia și-a exprimat dubiile viza contractul de închiriere a automobilului de către cabinetul său de avocatură în perioada 2019-2021, întrebând dacă suma totală de 22 000 EUR era rezonabilă și dacă exista vreo legătură cu plata eșalonată a mașinii. Candidatul a susținut că suma era sub prețul de piață la momentul respectiv și că a achitat impozitul pe venit, cu respectarea normelor legale.

Ultimul aspect ținea de un contract de asistență și reprezentare juridică, încheiat în 2021 între candidat și verișoara sa, referitor la o moștenire și transferul fondurilor de 25 800 EUR. Comisia a fost interesată de faptul că doar 4 800 EUR au fost transferați prin bancă, iar restul fondurilor au fost deținute în numerar timp de doi ani, transferul nefiind încă finalizat. Candidatul a explicat că transferurile eșalonate au fost realizate la cererea rudei sale, iar fondurile deținute în numerar vor fi transferate integral.

CEREREA JUDECĂTORULUI PANIȘ DE EMITERE A DECRETULUI DE NUMIRE ÎN FUNCȚIE, RESPINSĂ DE INSTANȚĂ

La 21 august 2024, Judecătoria Hâncești a [respins ca neîntemeiată](#) cererea depusă de judecătorul Alexei Paniș, prin care a solicitat emiterea decretului președintei Republicii Moldova de numire în funcție până la atingerea plafonului de vârstă.

Alexei Paniș consideră că la baza refuzului președintei de a-l numi în funcția de judecător ar sta informații false și denigratoare.

Alexei Paniș a menționat că președinta a motivat refuzul său din 8 noiembrie 2022 prin faptul că judecătorul, în procesul de examinare a unor dosare de rezonanță, a emis hotărâri/decizii dubioase, care creează suspiciuni de părtinire și executare a unor ordine din zona politicului. La fel, conform informațiilor prezentate de Consiliul Superior al Magistraturii (CSM), Paniș a participat în anul 2019, împreună cu alți judecători, la acțiuni pretins ilegale, prin care ar fi boicotat activitatea CSM și a unor instanțe judecătorești, sau prin care nu a permis CSM să examineze sesizarea procurorului general interimar referitoare la eliberarea acordului pentru pornirea urmăririi penale față de un judecător. Iar, conform informațiilor prezentate de Centrul Național Anticorupție (CNA), în cazul lui Paniș există diferențe dintre veniturile declarate și proprietățile obținute.

Potrivit lui Paniș, refuzul de a-l numi în funcție nu este susținut de argumente plauzibile sau probe și denotă o conduită subiectivă a președintei, invocând răspunsurile primite de la Autoritatea Națională de Integritate, CNA, Procuratura Anticorupție (PA) și CSM. La fel, el a invocat o pretinsă conduită discriminatorie a președintei față de persoana sa, având în vedere că șefa statului a emis decretul de numire în funcție a judecătorului Victor Sîrbu, care împreună cu Paniș a semnat în 2019 cererile adresate CSM de convocare a Adunării Generale Extraordinare a Judecătorilor din 27 septembrie 2019.

Instanța de judecată a respins cererea lui Paniș pe faptul că procedura administrativă de numire în funcție a judecătorului conține mai multe faze, și anume desemnarea și înaintarea propunerii de către CSM, emiterea decretului de numire în funcție, după caz, respingerea candidaturii propuse de CSM și înaintarea propunerii repetate de către CSM, precum și emiterea decretului. Cererea judecătorului Paniș privind înaintarea propunerii repetate a fost inclusă în ordinea de zi ale ședințelor CSM din 1 iulie 2024 și 9 iulie 2024, chestiuni care, de altfel, au fost amânate (detalii în [Buletinul Informativ nr. 71](#)). Deci, procedura administrativă nu a fost finalizată, iar CSM nu a emis actele care ar putea fi contestate în procedura contenciosului administrativ.

La fel, instanța a menționat despre inițierea unui proces penal de către PA, în urma plângerii depuse de Paniș la 27 noiembrie 2023, referitoare la presupusele fapte ilicite comise de angajați necunoscuți ai Serviciului de Informații și Securitate și ai CNA. Informațiile transmise de aceștia au influențat decizia președintei de a refuza numirea sa până la atingerea plafonului de vârstă. Respectiv, argumentele reclamantului, potrivit cărora informațiile acestor instituții sunt denaturate și false, nu au fost reținute, deoarece urmează să fie soluționate în cadrul procesului penal.

LEGISLAȚIA PENALĂ ȘI CONTRAVENȚIONALĂ A FOST ÎMBUNĂTĂȚITĂ. CARE SUNT PRINCIPALELE MODIFICĂRI?

La 6 iunie 2024, Parlamentul a adoptat [Legea nr. 136/2024](#) care aduce modificări importante Codului penal și Codului contravențional. Scopul acesteia este de

Legislația penală devine mai umană, însă eschivarea de la sancțiune va fi mult mai dificilă, datorită majorării termenelor de prescripție și întreruperii lor atunci când cauza este transmisă instanței de judecată.

a crea o politică unitară pe termen lung în domeniul penal și contravențional. Totodată, legea execută mai multe hotărâri ale Curții Constituționale (nr. 22/2017, nr. 33/2017, nr. 22/2018 și nr. 24/2019). Majoritatea modificărilor au intrat în vigoare la 7 septembrie 2024.

Printre principalele modificări se numără reconceptualizarea regulilor privind prescripția pentru răspunderea penală și contravențională. Termenele au fost extinse. Pentru infracțiuni ușoare, care presupun o pedeapsă de până la doi ani de închisoare, termenul prescripției a fost mărit de la doi la trei ani. În cazul contravențiilor, termenul general a crescut de la 12 la 18 luni, iar pentru anumite contravenții speciale – de la 18 la 24 de luni.

Termenul de prescripție se întrerupe odată ce cauza penală sau contravențională ajunge în instanța de judecată. În trecut, curgerea neîntreruptă a termenului permitea evitarea suportării sancțiunilor, prin tergiversarea procesului de judecată. Modificarea este în concordanță cu legislația statelor europene, care prevede că termenul de prescripție se întrerupe atunci când organul de urmărire penală efectuează anumite acte procedurale. Un nou termen de prescripție începe să curgă odată ce cauza ajunge în instanță. Totodată, a fost introdus un nou motiv de suspendare a prescripției penale – atunci când este necesar acordul unor instituții, precum Consiliul Superior al Magistraturii sau Consiliul Superior al Procurorilor – pentru începerea urmăririi penale împotriva judecătorilor sau procurorilor, sau a Parlamentului – pentru ridicarea imunității în cazul deputaților. Anterior, legea permitea suspendarea termenului doar dacă persoana cercetată se sustrăgea de la urmărirea penală sau judecată.

A fost revizuită instituția înlocuirii părții neexecutate din pedeapsa cu închisoare cu o pedeapsă mai blândă. Anterior, legea permitea aplicarea acestui mecanism doar pentru infracțiuni ușoare, mai puțin grave și grave. Modificările efectuate vor permite aplicarea acestei măsuri și pentru infracțiuni deosebit de grave și excepțional de grave, cu condiția executării a 2/3 din pedeapsa cu închisoare, iar în cazul detenției pe viață – a cel puțin 25 de ani de închisoare. De asemenea, a fost abrogat articolul care interzicea liberarea de răspundere penală pentru infracțiuni comise în stare de ebrietate. Starea de ebrietate este o circumstanță agravantă, care urmează a fi luată în calcul la individualizarea pedepsei, iar cazurile și condițiile liberării de răspundere penală sunt bine definite de Codul penal, respectiv, o astfel de interdicție este nejustificată.

S-a mai stabilit ca persoanelor cu vârsta între 18 și 21 de ani, care urmează să fie condamnate la detențiune pe viață, să li se comute pedeapsa cu 30 de ani de închisoare. Modificarea se bazează pe principiul umanismului și este menită să ofere o oportunitate de reintegrare socială persoanelor condamnate la cea mai dură sancțiune încă din tinerețe.

Perioada maximă de probațiune la suspendarea executării pedepsei a fost redusă de la 5 la 3 ani. Instanța va fi obligată să impună una sau mai multe obligații restrictive sau pro-active în cazul suspendării executării pedepsei, fiind eliminată discreția în acest sens. La fel, pentru a aplica sancțiunea muncii neremunerate în folosul comunității în cazul condamnării cu suspendare, va fi

necesar acordul condamnatului. Totuși, în cazul liberării condiționate înainte de termen, instanța va putea impune această măsură fără consimțământul condamnatului.

I PE SCURT

La **31 iulie 2024**, Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS) a **anunțat** că doi funcționari din Secretariatul Parlamentului și Poliția de Frontieră au fost reținuți pentru trădare și conspirație în comunicarea lor cu un angajat al Ambasadei Federației Ruse la Chișinău. **Presa** a confirmat că unul dintre oficiali este Ion Creangă, șeful Direcției juridice a Parlamentului din anul 1992 și reprezentant la Curtea Constituțională din anul 1999. Creangă este cercetat pentru trădare și spionaj, fiind acuzat că ar fi transmis informații sensibile părții ruse contra unor sume de bani. El a fost plasat în arest preventiv pentru 30 de zile în așteptarea investigațiilor ulterioare, iar diplomatul rus a **fost declarat** *persona non grata* și a părăsit Republica Moldova.

La **15 august 2024**, Curtea Supremă de Justiție (CSJ) a **anunțat** că hotărârile sale vor avea o structură similară hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului. Pe prima pagină a actului vor fi menționate principalele aspecte de drept analizate în conținutul hotărârii. Noua structură deja este folosită în materie penală, însă din cauza numărului mai mare de acte emise în materie civilă și administrativă, aceasta va fi aplicată în respectivul domeniu din luna septembrie 2024. Acest lucru va ușura înțelegerea actelor CSJ și va contribui la unificarea practicii judecătorești.

La **16 august 2024**, CRJM a expediat Curții Constituționale un **amicus curiae** referitor la sesizările unor deputați în Parlament privind controlul constituționalității mai multor prevederi din legile ce reglementează evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor (**Legea nr. 65/2023** și **Legea nr. 252/2023**). Opinia CRJM nu recomandă o soluție concretă pe marginea sesizărilor, ci oferă un punct de vedere juridic imparțial, în baza standardelor Comisiei de la Veneția și a Curții Europene a Drepturilor Omului în această materie. În contextul corupției endemice din justiție, evaluarea este justificată, cu condiția respectării câmpului constituțional. Doar Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor pot decide referitor la revocarea din funcție a subiecților evaluării. Includerea cetățenilor străini în Comisiile de evaluare este o garanție pentru asigurarea imparțialității și transparenței acestora.

La **28 august 2024**, Guvernul a aprobat **Regulamentul** privind organizarea și funcționarea Sistemului Informațional „Platforma Integrată a Profesii Juridice”. Sistemul va permite digitalizarea registrelor de evidență a profesioniștilor din domeniile conexe justiției: avocați, notari, executori judecătorești, administratori autorizați, mediatori, traducători și interpreți. Totodată, va include date personale și date privind activitatea profesionistului (de ex: licența, formarea profesională,

sanțiuni), precum și forma de organizare a acestuia. Datele vor fi gestionate automatizat și vor facilita un acces centralizat la informații de interes public despre profesiile conexe. Sistemul va permite schimbul automatizat de date între instituții și va reduce costurile administrative.

I ECHIPA CRJM

Ilie CHIRTOACĂ
Președinte

Daniel GOINIC
Director de Program

Victoria MEREUȚĂ
Consilieră juridică

Andrei NASU
Consilier juridic

Aurelia PALAMARCIUC
Consilieră juridică

Valeria BUTORINA
Consilieră juridică junioară

Aurelia CELAC

Manager financiar și contabil

Olga CORTAC
Directoare a Serviciului Administrativ

Alina FRIMU
Asistentă a Serviciului Administrativ

Dumitru JOMIR
Coordonator de Comunicare

Natalia ROTARU
Specialistă în Comunicare

Acest buletin informativ a fost elaborat cu sprijinul financiar oferit de Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii. Opiniile, constatările și concluziile formulate în document aparțin CRJM și nu reflectă în mod necesar poziția Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) este o organizație necomercială care contribuie la consolidarea democrației și a statului de drept în Republica Moldova, cu accent pe justiție și drepturile omului. Suntem independenți și neafiliați politic. Puteți susține activitățile de cercetare și advocacy ale CRJM printr-o [donatie online](#)

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01

+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva